

Türkiyede Geleceğin Okulları

*Sevinç TUNALI

ÖZET

Bu çalışma Türkiye'deki geleceğin okullarını öngörmeyi amaçlamaktadır. Bu amaç için iki ana araştırma sorusu oluşturulmuştur: Algı ve temel global trendler ile ilişkili olarak gelecekte okullar nasıl olacaklar? ve Türkiye'de ki geleceğin okulları için olası senaryolar nedir? Veri toplama için nitel yöntemler kullanılmış olup bu veriler nicel çalışmaların sonuçları ile desteklenmiştir. Geleceğin okulları konseptinin araştırılması için bu çalışma geleceğin okulları konusunda farklı algıların belirlenmesi ile başlamıştır. Bu faz için örnek olay ve maksatlı örneklem metodları kullanılmıştır. Bundan sonra eğitime yön veren trendler incelenmiştir. Son fazda bütün bulgular Türkiye'de ki geleceğin okulları senaryolarının yaratılması için bir araya getirilmiştir. Sonuç olarak dört senaryo yaratılmıştır. Bu senaryolar geleceğin bir planı değil, Türkiye bağlamında ki geleceğin okullarının bir olasılıklar kümesidir.

Anahtar Sözcükler: Geleceğin Okulları, Eğitim Trendleri, Senaryo Metodu

ABSTRACT

This study aimed to investigate the predictions of the schools of the future in Turkey. For this aim the study focus on the one major research question: In what ways will schools be evolving for the future in relation to perceptions and major global trends and what are possible future scenarios about schools in Turkey? Qualitative research methods were used to gather data and data were supported by the quantitative results of recent studies. To explore the concept of the schools of the future this study started with the investigation of diverse perspectives on schools of the future. For this phase case study and purposeful sampling methods were used. After that trends shaping education were investigated. Finally all findings put together to create scenarios in related with the schools of the future in Turkey. On the basis of the results of the study four different scenarios were created. These scenarios are not blueprints of the future; these are a possible set of schools of the future in Turkish context.

Key words: Schools of the Future, Trends in Education, Scenario Method

---

* Yrd. Doç. Dr., İstanbul Aydın Üniversitesi, tunalisevinc@gmail.com

GİRİŞ

Günümüzde insanlar son derece karmaşık ve global bir dünyada yaşamaktalar. Geçtiğimiz yüzyıl teknolojideki hızlı gelişme toplumun yaşayışında son derece büyük değişikliklerin olmasına sebep oldu ve bu değişikliklerin nerede duracağı veya nereye kadar gideceği konusunda da bir öngörü bulunmamaktadır. Eğitimciler olarak bizim görevimiz, öğrencileri geleceğe hazırlamak olsa da sınırsız olasılıklar içeren bilinmeyen geleceğe hazırlanmak hiçte kolay bir iş değildir.

Değişimin türü ve yönü hakkındaki tartışmalar bir yandan devam ederken, bir yandan da okulların geleceğine bir yön vermemiz gerekmektedir. Bu amaç için Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü (OECD) bünyesindeki Eğitim Araştırmalar ve Yenilik Merkezi (CERI) 1990 dan bugüne çalışmalarını sürdürmektedir. Bu çalışmalardan en kapsamlısı “Gelecek için Okullaşma” projesi farklı ülkelerde, farklı durumlardaki insanların eğitim için alternatif gelecekler düşünmesine yardımcı olacak çerçeve programları ve araçlar geliştirmiştir.

Gelecek bizim bugün yaptığımız seçimler ile belirlenir. Türkiye de ki eğitim politikaları araştırıldığı zaman, eğitim politikalarında karar almanın önemli ölçüde geleceğe yönelik düşünme prosedürleri ile alınmadığını görmekteyiz. Bu sebeple, bu araştırmanın yapılması uzun dönemli yada bir başka deyişle; sürdürülebilir politikaların oluşturulması ve ayrıca politika önerilenine bilimsel veri oluşturması açısından önem arz etmektedir. Shultz ve Hanushek (2012)' in de belirttiği gibi bir ülkenin ekonomik geleceği onun okulöncesinden 12. sınıfa kadar ürettiği insan kapitaline bağlıdır. Araştırma sonuçlarına göre öğrencileri fen bilimleri ve matematik alanında yüksek başarı gösteren ülkeler daha düşük başarı gösterenlere göre daha hızlı bir büyüme göstermişlerdir. Bu da bize bir ülkenin eğitim kalitesinin onun uzun vadedeki ekonomik büyümesi ve gelir dağılımına etkisini göstermektedir. Bu verilerden yola çıkarak diyebiliriz ki bir ülkenin iyi bir eğitim sistemi varsa geleceğinde parlak olacaktır. Tersi bir durumda, K-12 okulları kaliteli olmayan ülkelere, büyümenin duracağını ve ekonomik eşitsizliğin yükseleceğini söyleyebiliriz (Owings, Kaplan & Pirim, 2012).

Türkiye’de ki durumu göz önüne aldığımızda insan kapitali potansiyeline rağmen ülkemiz eğitim sektöründe ciddi sıkıntılar yaşamaktadır. Ülkemizde eğitim alanında özellikle son yirmi yılda birçok değişiklikler yapılmıştır. Bunların bir kısmı yüzeysel, bir kısmı ise ciddi değişiklikleri içerir. Tüm bu çabalar bize ülkemizde eğitim sektöründe bir tatminsizlik ve dolayısıyla bir arayış olduğunu göstermektedir. Öğrenmenin doğasına ilişkin yapılan yeni çalışmaların sonuçları, bilgi teknolojilerindeki ilerleme, iş yaşamındaki değişimler gibi önemli olgu ve olaylar eğitim sektöründeki arayışların kolay bir çözümün olmayacağını habercisidir. Bunların arasında en önemlileri olarak belirtebileceğimiz (1) gençler arasında yüksek işsizlik oranı ile kendini gösteren düşük mezuniyet oranı ve yeterli becerileri edinmemiş işgücü, (2) okul ve iş hayatının becerilerinin birbiri ile doğru eşleşmemesinden kaynaklanan okulu bırakma oranındaki yükseklik, (3) öğrencilerin eğitim kalitelerini ve eğitimsel çıktılarını etkileyen kültürel ve sosyal eşitsizlikler, (4) ilköğretimde okuma yazma becerisini ve matematik okuryazarlığının gelişmemesinde temel teşkil eden öğretmen başına düşen öğrenci sayısının yüksekliği, (5) orta öğrenim ve yüksek öğrenimde kaliteli eğitime ulaşabilmek için geçilmesi gereken genel sınavlardır (Owings ve Diğerleri, 2012). Tüm bu önemli problem alanlarının çözümünde kullanılacak ortak çözüm ise her bir problemi ele aldığımızda bize kısa vadede çözüm olacağını umduğumuz uygulamalar yerine bizi adım adım ve alanların birbirleri ile olan ilişkilerinin dikkate alınarak oluşturulan politikaları uygulamak olduğunu söyleyebiliriz.

Schmidt (1999) geleneksel toplumdaki modern topluma geçerken eğitimin nasıl değiştiğini analiz etmiştir. Esasında eğitimin amacı bilgiyi bir insandan diğer bir insana iletme. Öğrenenin özelliklerine ve kim olduğuna bakılmaksızın yapılan öğretim “kumbara modeli” eğitimde öğrenenlerin hiç bir şey bilmedikleri ve içlerinin doldurulması için bekledikleri öne sürülmüştür. Bu modelde eğitimin sisteminin amacı işgücü ve piyasa için değer gören nitelikleri (qualifications) belirlemektir. Günümüzde bu durumun geldiği noktada ise en önemli nitelik yetkinliklerdir (competencies). Bunun yanında öğrencilerin yaratıcılık gibi özgün özelliklerinin desteklenmesi önem kazanmıştır (Paludan, 2006). Tüm bu değişimleri

göz önüne aldığımızda artık okulu öğretim ve öğrenme konusundaki modelleri yeniden düşünmemiz gerekiyor. Gelecekteki öğrenme ortamları neye benzeyecek? Öğrenme zamanını nasıl organize edeceğiz? Toplumun öğrencileri destekleyecek hangi araçlara ihtiyaçları olacak? Eğer endüstriyel ve tarımsal modellere dayalı okul sistemine gelecekte bizim ihtiyacımız olan okul modelini karşılamıyorsa ne olacak? Yeni bir model olarak neyi yaratmamız gerekiyor? Yukarıdakilere ek olarak global, endüstri sonrası bilgi çağı ekonomisi içinde hayatta kalmak için gerekli hangi önlemleri almalıyız?

Günümüzde öğrenenler hızla değişen bir dünya ile karşı karşıyalar. Bizimde bu dünya seçeneklerinin olması ve seslerinin duyulmasında başarılı olmalarına yardımcı olmamız gerekiyor. Global arenada sadece gelişmiş ülkeler değil aynı zamanda Çin ve Hindistan gibi bilgi teknolojileri, ürün ve profesyonel hizmet sağlayıcıları olarak kendilerini yeniden tanımlıyorlar. Bu çalışmada da, eğitim ve öğrenmenin genç insanların hayatlarını nasıl yasadıklarına ve gelecek için hangi becerilere sahip olmaları gerektiğine odaklanmaları konusunu göz önüne alınmıştır. Yapılan son araştırmalar göstermiştir ki her öğrenenin, sanayi devriminden bu güne, değişik ihtiyaçları vardır ve değişim devam etmektedir. Ellis (2005) e göre, gençlerin dijital hayat stili günümüzde eğitimin aktarımının uygunluğunu sınamaktadır. Bilgi çağı modeli “öğrencinin başarısı” ile başlamaktadır. Ve her öğrencinin kendi potansiyelini gerçekleştirme üzerine kurulmuştur. Nihayetinde diyebiliriz ki; bilgi çağının eğitim sistemi, sanayi çağınınkinden farklı olacaktır ve ancak bu farklılığı yönetebilen ülkelerin eğitim sistemleri dünya sahnesindeki rekabet edebileceklerdir.

Bilgisayarlar, internet ağ sistemleri ve sınıflardaki akıllı tahtaları kanıt olarak gösterip günümüz sınıflarının 20.yüzyıldakilerden oldukça farklı olduğunu söyleyebiliriz. Tüm bu teknolojik araçların kullanımı değişim olarak ele alınabilir ama bunun yanında değişimin yüzeysel olduğunu da söyleyebiliriz. Bunun sebebi de kurumsal anlamda sınıf ve okul yapısının altında yatan sebep ve sonuç ilişkisini değişmemiş olmasıdır. Diğer bir deyişle okulun dışında kalan kurumlar bilgi çağına geçmişken okullar sanayi devriminden bugüne bir evrim geçirmemiş

ve yüz yıldan uzun zamandır aynı kalmıştır. Diğer yandan dünya modernden post-moderne, endüstriyelden post- endüstriyele, kırdan kente ve yerelden global değerlere doğru bir değişim içindedir. Tüm bunlar doğal olarak eğitimde de bir paradigma değişikliğini zorunlu kılmakta ve 20.yy in eğitimini eleştiriye tutmaktadır. Bir yandan politikacılar “öğrenci merkezli” uygulamalar hakkında tartışadursunlar, gerçekten öğrenci merkezli bir eğitim uygulamak bugünkünden tamamen farklı bir davranış, düşünüş ve hareket gerektirir. öğrenci merkezli bir eğitimi hayata geçirmek öğrenciler arasındaki farklılığı çok daha belirgin bir şekilde yansıtılabileceği bir sistem kurgulamak anlamına gelmektedir.

Bütün insanların ortak bir vizyonu paylaşması gereği gibi bir genelleme endüstriyel dönemin paradigmasıdır. Bilgi çağındaki paradigma ise herkesin kendi potansiyeli doğrultusunda kendi gelebileceği noktanın en üstüne kadar gelmesi üzerine kuruludur. Bugünün paradigması içinde kalmak güvenli bir yoldur ama bu da gelecek ile ilgili yapılan çalışmalarda ortaya çıkan fırsatların kaçırılması anlamına gelir.

Yukarıda belirttiğimiz tüm karmaşık sorunlarla baş edebilmek için artık bakış açımızı geçmişten geleceğe çevirmemiz gerekmektedir. Bununla birlikte, Fütürizm oldukça zorlayıcı bir kavramdır çünkü henüz gerçekleşmemiş bir şeyi incelemeyi amaçlar. Birçok geleceğe yönelik araştırma yöntemi göstermiştir ki geleceği tahmin etmek, geleceğin şuanda yaptığımız seçimlerin şartına bağlı olduğu için, mümkün değildir. Dahası geleceği tahmin etmek oldukça zahmetli bir iştir çünkü ortada bir gelecek değil gelecekte olabilecek bir olasılıklar kümesi vardır ki, bunların hepsi de farklı yönlendiricilere bağlı olarak gerçekleşirler (Miller, 2006).

Araştırmanın Amacı

Araştırma konusu geleceğin okulları olan bu çalışmada, araştırmacının kişisel ilgi alanının yanı sıra, ülkemizde geleceğe yönelik olarak yapılan planlamaların yetersiz olduğunun tecrübe edilmesinden kaynaklanmıştır. Araştırmacı öncelikle ‘neden bugünkü okulların geliştirildiğini’ ve ‘gelecekte ne

tip okulların ortaya çıkabileceğini' araştırmıştır. Bu çalışma bir problem çözme veya geleceğin okullarına yol haritası oluşturmaktan ziyade gelecekte ortaya çıkabilecek muhtemel okul tiplerinin neler olabileceğinin tartışılması amacı ile gerçekleştirilmiştir.

Bu çalışmada iki temel araştırma sorusu sorulmuştur:

1. Gelecekteki okullar nasıl olacaklar?
  - 1.1 Eğitim uygulayıcılarının geleceğin okulları hakkındaki görüşleri nelerdir?
  - 1.2 Türkiye'de ki geleceğin K-8 okullarını şekillendiren temel trendler nelerdir?
2. Globalleşme ve teknolojiyi gönüne aldığımız zaman Türkiye deki geleceğin okulları için muhtemel senaryolar nelerdir?

Araştırmanın Önemi

Eğitim uygulayıcıları olan öğretmenlerin ve politika yapıcıların temayüllerinde değişiklik yaratmak oldukça güç bir iştir. Bu çalışmanın amaçlarından bir tanesi de eğitimcilerin gelecekte ihtiyaç olacak okullar ve eğitim sistemi üzerine düşünmeleri ve eğitimin geleceği hakkında farklı olasılıklar üzerine kanıtlar sağlamasıdır. Bu kanıtların da eğitimcilerin ve eğitim politikası yapanların kararlarında yol gösterici olması umulmaktadır. Bu çalışma eğitimcilerin farklı seçenekleri keşfetmesini sağlaması açısından önem taşımaktadır. Eğitimciler kullanılan senaryo yöntemi sayesinde uygulamalarındaki güçlü, güçsüz yönleri ve potansiyel tehdit ve fırsatları daha iyi değerlendirebilirler. Bu çalışma ayrıca insanların eğitim hakkındaki var olan düşüncelerini sorgulamalarına yol açacaktır. Eğitimciler kendileri eğitim aldıkları şekilde eğitim vermeye eğilimli oldukları bilinen bir gerçektir. Bu çalışmada ortaya çıkartılan senaryolar eğitimcilerin kendi kullandıkları yöntemlerin dışında olasılıklar olduğunu ortaya koyması açısından önem taşımaktadır. Son olarak dünyada yapılan gelecekteki eğitim ve okulların durumu hakkındaki ön görüş çalışmaları ile karşılaştırma yapma açısından önem taşımaktadır.

Araştırma Modeli

Türkiye’de ki gelecekte ortaya çıkması muhtemel okul yapıların keşfedilmesi amacı ile yapılan bu öngörü çalışmasında nitel araştırma yöntemleri kullanılmıştır. Görüşmelerden elde edilen nitel veriler gözlem, alanyazın taraması ve OECD, Dünya Bankası ve UNESCO raporları üzerinden yapılan incelemeler ile desteklenmiş ve yorumlanmıştır. Araştırma amacının detaylı bir incelemesinin yapılması ve araştırma sorularını incelemek için araştırma üç fazdan oluşturulmuştur (Şekil 1). Her faz da bir araştırma sorusunun yanıtı mümkün olduğu kadar farklı veri toplama yöntemleri ile irdelenmiştir. Araştırmanın birinci ve ikinci fazında araştırmacı “Gelecekteki okullar nasıl olacaklar?” sorusuna yanıt ararken üçüncü fazda “Türkiye deki geleceğin okulları için muhtemel senaryolar nelerdir?” sorusu cevaplanmıştır.

Faz 1: Ön Çalışma

Birinci fazda eğitim uygulayıcılarının geleceğin okulları hakkındaki görüşleri alınmıştır. Bu fazda ilk olarak geleceğin okulları konseptini temsil eden bir örnek okul seçilmiştir. Örnek okulun seçilmesinde Ankara’da ki tüm okullar (1) Sorgulama tabanlı eğitim anlayışı, (Bilgi Teknolojilerinin Etkin Kullanımı), (3) Dünya Vatandaşlığı Düşüncesi ve (4) Yabancı Dil Eğitimine Önem Verme (Asci & Kizilhan, 2009) kategorinde değerlendirilmiş ve uygun bulunan bir okulun yönetici (n=2) ve öğretmenleri (n=3) ile yarı yapılandırılmış görüşmeler yapılmıştır.

Şekil 1: Araştırma fazları

Buradan alınan sonuçlar uygulayıcıların, geleceğin okullarının 'öğrenci merkezli' bir yapıda olmasına yönelik çıkmıştır. Bu sonucu değerlendirdiğimiz zaman öğrenci merkezli bir okul olmak gelecekte keşfedilmesi beklenen bir uygulama olmaktan çok ülkemizde uygulanmayan bir yaklaşımdır. Türkiye de merkezden hazırlanan programlar ve merkezden yönetim 'öğrenci merkezli eğitim' yapan okulların oluşmasına olanak vermemektedir. Çünkü öğrenci merkezli eğitim yapmak ülkemizde kullanıldığı gibi standart bir programı uygulamak değil öğrencinin tercihlerini ön plana almak ile mümkündür. Bu durum araştırmacıyı 'öğrenci merkezli' okullarda ki eğitimcilerin perspektiflerini almak üzere Amerika Birleşik Devletlerinde ki 'Alternatif Okullar/ Öğrenci Merkezli Okullar' da çalışma yapmaya yönlendirmiştir. Bu çalışma sırasında çeşitli okullarda gözlemler (#21) ve öğretmenler ile görüşmeler (n=19) yapılmıştır. Burada farklı okul tiplerinin temsil edilmesi açısından maksimum çeşitlilik örnekleme (maximum variation) kullanılmıştır. Sonuç olarak eğitim uygulayıcıların görüşleri açısından geleceğin okullularının (1) öğrenciler arasındaki farklılığa saygı duyan (2) eğitim programının serbestleştirildiği (3) toplum ve okul işbirliğinin güçlendiği bir yer olması beklenmektedir. Bunun

yanında bu okullar ortaya çıkabilmesi için ailelerin önem verdikleri değerleri değerlendirmemiz gerekmektedir. Son olarak da bu okulların ortaya çıkması ile okulların sosyal ve fiziksel ortamın ve öğrenci- öğretmen rollerinin değişeceğini göz önüne almamız gerekmektedir.

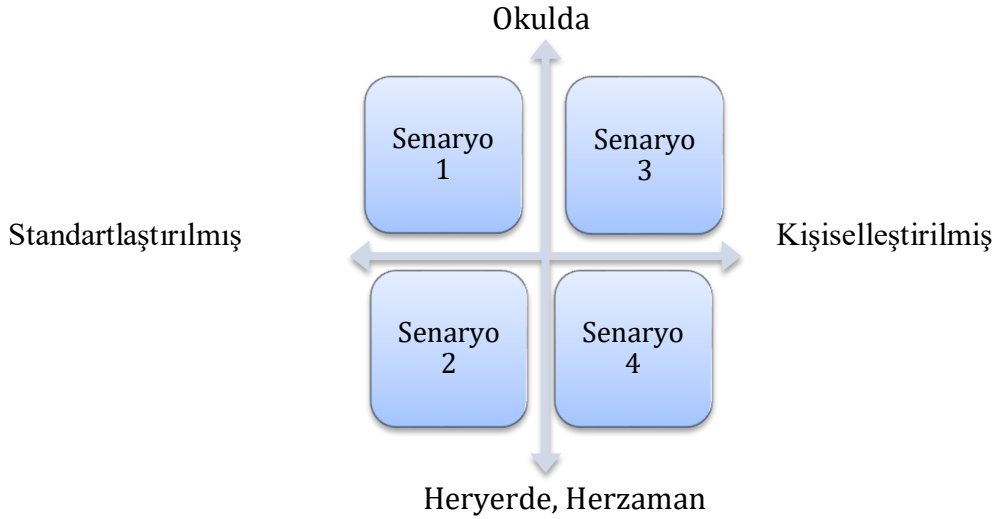
Faz 2: Trend Analizi

Bu çalışmanın ikinci fazı, dünyadaki toplumları etkileyen temel trendleri belirlemeye yönelik olarak yapılan masa çalışması (desk research) ile başlamıştır. Masa çalışmasında OECD' nin son 10 yıl için yaptığı 'Eğitim Trendleri' raporları ve diğer kaynaklar incelenmiştir. Bu çalışma ile belirlenen trendlerin hangilerinin Türkiye bağlamında daha önemli olduğunu belirlemek için, kartopu örnekleme (snowball sampling) yöntemi ile seçilen, eğitim ve sosyoloji konusunda uzman kişilerle (n=7) görüşmeler yapılmıştır. Araştırmanın bu bölümünün sonucunda 'Türkiye'de ki geleceğin K-8 okullarını şekillendiren temel trendler nelerdir?' sorusuna yanıt olarak belirlenen trendler 'Globalleşme' ve 'Teknoloji' dir. Araştırmanın sonuçlar kısmında ayrıntılı olarak belirtildiği üzere, globalleşme ve teknoloji trendlerinin birçok alt teması bulunmakta ve bu temaların her biri okulları farklı bir şekilde etkilemektedir. Globalleşme: Bilgi yoğunluklu ekonomi, iş ve kariyerde ki değişim, global eşitsizlik ve eğitimin globalleşmesi alt temaları ile eğitime etki ederken teknolojinin ayrı boyutları vardır. Bunlar: okullarda bilgi ve iletişim teknolojilerini kullanılması, kişiselleştirilmiş eğitim ve karma/harmanlanmış öğrenme modelleridir. Tüm bu etkenleri göz önüne alarak okulların öngörülen değişimi yaşamaya başladıklarının ve ileride de bunun hızla süreceğini söyleyebiliriz.

Faz 3: Senaryo Geliştirme

Araştırmanın son fazı, faz üç, senaryo geliştirme metodu ile yapılmıştır. Senaryo geliştirmek için öncelikle, birinci ve ikinci fazların sonuçları değerlendirilmiş ve senaryo matrisi oluşturulmuştur. Senaryo matrisinde iki

boyutlu bir düzlem oluşturulmuştur. Senaryolar için belirlenen iki boyut trend analizinin sonuçlarından çıkan “Globalleşme” ve “Teknoloji” trendleridir. Bu trendlerin alt boyutları ise birinci faz da elde edilen verilerin değerlendirilmesi sonucunda son halini almıştır. Değerlendirme sonucunda globalleşmenin eğitim finansmanının devlet veya özel sektör tarafından yapılması, eğitim yönetiminin yerel veya merkezden yapılması gibi bir çok alt boyutunun olduğu görülmektedir. Fakat bu araştırma kapsamı açısından senaryolarda globalleşme kavramı alt temaları “Standartlaştırılmış” eğitim programları ve “Klişeleştirilmiş” eğitim programları açısından ele alınmıştır.(Şekil 2) Teknoloji temasında gerek önceki fazların sonuçları gerekse literatür açık bir şekilde geleneksel okul da eğitim anlayışı ve harmanlanmış öğrenme modelleri arasındaki donuşumu vurgulamıştır. Bu sebepten teknoloji eksenine “okulda bilgiye erişim” ve “her yerde her zaman bilgiye erişim” olarak iki alt kategoride incelenmiştir (Şekil 2).

Şekil 2: Türkiye de geleceğin okullarını temsil eden senaryo matrisi

Sonuç olarak “Globalleşme” ve “Teknoloji” ana temalarının ve “Standartlaştırılmış” ve “Klişeleştirilmiş”, “okulda bilgiye erişim” ve “Her yerde her zaman bilgiye erişim” alt kategorilerinin ışığında ortaya dört senaryo çerçevesi çıkmıştır. Bu senaryo çerçeveleri uzman görüşmeleri (n=13) ile

değerlendirilmiş ve detaylandırılmıştır. Görüşmelerdeki katılımcıların belirlenmesi için, maksimum çeşitlilik (maximum variation) örnekleme kullanılmıştır.

Bulgular ve Tartışma

Bu çalışmada toplanan veriler ışığında aşağıda açıklayacağımız Türkiye’de önümüzdeki 30 yıl içinde ortaya çıkması muhtemel senaryolar oluşturulmuştur. Senaryoların özelliklerini açıklamadan önce senaryoların nasıl yorumlanacağına dair dikkate almamız gereken bir bazı noktalar vardır.

Bu senaryolar geçmişten bugüne gelen bilgilerin, bugünden geleceğe bakış ve beklenti harmanlanıp hazırlandığını hatırlamamız gerekir. Toplumun dinamik sosyal yapısını ve değişken politikaları göz önüne alırsak senaryoların durumunu farklı şekillerde ele alabiliriz. ‘Kendini gerçekleştiren kehanet’ terimi 1948 yılında Merton (1968) tarafından ortaya atılmıştır. Kendini gerçekleştiren kehanet bir kez ortaya atılınca, ilk tahminin doğrulamak için yanlış tanımları kanıtlamaya yönelik birçok harekette bulunulur. Kendini gerçekleştiren kehanet, yeni bir hareket yaratarak, başta yanlış yapılan tanımın doğru olmasını sağlar. Kendini gerçekleştiren kehanetin yanıltıcı geçerliliği yanlışın hükmünün sürmesinin sağlar. Bu araştırmanın kapsamında da eğitimin herhangi bir paydaşının bir veya baha fazla senaryo ya destek vermesi ile bahsi geçen senaryonun gerçekleşmesi sağlanabilir. Yada her zaman tam tersi de mümkündür. Doğal süreçte kendiliğinden gerçekleşecek bir senaryo, paydaş(lar)ın süreci engellemesi sebebi ile ortaya çıkmayabilir. Bahsi geçen bu belirsizlikte gelecek üzerine yapılan araştırmaların en ilgi çekici ve aynı zamanda zorlayıcı yönüdür.

Araştırmanın ortaya koyduğu senaryolardan birincisi, okulların uluslararası standartlar ile düzenlenmiş bir yapıya sahip olması ile karakterize olmuştur. Senaryo çerçevesi olarak belirlenen durum, Türk eğitim sistemindeki güncel sorunlardan en önemlisidir. Ülkemiz gençlerinin uluslararası sınavlarda sürekli düşük başarılar göstermektedir. Okullarımızı uluslararası

değerlendirmelerde üst düzeylere çıkartabilmek ve uluslararası eğitim ihtiyaçlarına (sınav, akreditasyon, eğitim programı vs.) cevap verebilecek konuma getirmek için neler yapmamız gerekir? Sorusuna cevap aranmış ve cevaplar araştırmanın 1. Senaryosunu oluşturmada kullanılmıştır.

Bu senaryoda sürekli olarak uluslararası sınavlarda ve değerlendirmelerde eğitimdeki kalitenin düşük olmasının verdiği değişim isteği ön plandadır. Herkesin en üst düzeyde kaliteli eğitime ulaşabilmesi için yapılacak her tur düzenlemeyi içerir. Bu senaryodaki amaç okulların global ekonominin ihtiyacı olan becerilerde öğrenci yetiştirmektir. Bunun yanında toplumun ihtiyaçlarına duyarlı okul ve toplum ilişkisinin daha güçlü olduğu yeni bir kurum yaratma gayesindedir.

Tablo 1

Senaryo 1: Akademik Mükemmellik

Okula Karşı Tutum, Beklentiler ve Destek (Politik, Toplumsal)	<p>Okul ortamının gerçek hayatla bağlantısının gitgide azaldığı bugünde, daha alçak duvarlara sahip, daha az bürokratik ve daha dinamik bir okul ortamı oluşturma isteği.</p> <p>Ulusal düzeyde belirlenen eğitimsel amaçların globalleşen dünya da ülkenin ihtiyaçlarını karşılayamadığının ifade edilmesi.</p> <p>Uluslararası sınavlardaki (PISA, TIMMS, PEARLS) sürekli başarısızlık sonucu okulların reform a ihtiyacı olduğunu düşünülmesi.</p> <p>Bu senaryoda etkili trend globalleşmedir. Eğitimsel ve kültürel değerlerde globalleşmenin etkisi ile yok olma tehlikesi altındadır. Bunun yanında global vatandaş kavramı önem kazanmıştır.</p> <p>Eğitimin çok kültürlü, çok uluslu ve esnek çalışma yaşamına uyum sağlayacak insanların (global vatandaş) yetiştirilmesi</p>
--	---

---

in kurgulanması çabası mevcuttur.

**Okulun Amaçları
Ve Fonksiyonları**

Eğitimin uluslararası kalite standartlarına ulaşması için gerçekleştirilen çabalar.

Global ekonominin ihtiyacı olan işgücünün sağlanması için 21yüzyıl becerileri ile donatılmış bir insan modeli yetiştirme çabası.

Okullar için uluslararası bir eğitim programı çerçevesi belirlenmesi ve eğitimin süreç ve değerlendirmesinin bu uluslararası standartlara göre yapılması.

Öğrenci başarısının sadece sonuçta elde edilen bir veri değil sürecin tamında gözlenen ve anında müdahale edilerek iyileşme sağlanan bir yapıya dönüştürülmesi. Bunun yanında uluslararası sınavlar, eğitimin değerlendirilmesindeki en önemli araç haline gelmesi.

Sertifikalar ile eğitimin kanıtlanması (Sertifikasyon) sosyal ve ekonomik hayatın önemli bir ögesi olacaktır.

Ulusal- global sentezin yapılabilmesi için ve yasadıkları toplumun ihtiyaçlarının farkında olan bir kurum haline gelebilmesi için “topluma hizmet” uygulamalarının eklenmesi.

“Yasam boyu eğitim” kavramı iş verenlerin talebi ve iş şartlarındaki hızlı değişim yüzünden daha da önem kazanacaktır.

**Okulun
Organizasyonu
ve Yapısı**

Uluslararası organizasyonlar tarafından okulların asgari kalite standartlarının belirlenmesi. Akreditasyon ve uluslararası protokoller (Bologna etc.) eğitimin en önemli konuları haline gelecektir.

Öğrenci mobilitesinin artmasına yönelik

çalışmaların artarak devam etmesi. Eğitim kurumları arasında geçişlerin kolaylaşması yönünde yapılacak yeni uygulamalar.

Okulların öğrencilere sağlaması gereken ama yeterli olamadığı alanlarda okul dışı kurumlarla işbirliği yapabilmesi için düzenlemeler.

Okul bürokrasisinin azaltılması için alınacak önlemler.

Okulların uluslararası ihtiyaçlara cevap verecek oldukça yoğun bir eğitim programı uygulaması sonucunda okullara devam oranının yüksek olması için öğrencilerin desteklenmesi.

Farklı kültürel gruplardan ve düşük-sosyo ekonomik seviyeden gelen öğrenciler için eğitimin ulaşılabilirliğinin garanti altına alınması.

**Jeopolitik Boyutları
(Ulusal ve Uluslararası)**

Uluslararası standartlar, program çerçeveleri ve değerlendirmeler en üst düzeyde dikkate alınacak araçlardır.

Uluslararası tarama (TALIS etc.) ve sınavlardaki (PISA, TIMMS, PEARLS etc.) durumlar öncelikli olarak göz önüne alınacaktır.

İkinci senaryo için sadece teknolojinin eğitim ortamına nasıl aktarılacağı değil, kişiselleştirilmiş, daha şeffaf ve ulaşılabilir eğitim kaynaklarının sağlanması ile ilgili her türlü düzenlemenin nasıl yapılacağı konusu üzerinde durulmuştur. Senaryo 2' nin ortaya çıkması için eğitim teknolojileri 'Horizon Report' yayınları ve gerek Türkiye'de gerekse dünya literatüründeki teknoloji ile entegre olmuş öğrenme ortamları üzerine araştırma yapılmıştır. Çalışmanın sonunda

görüşmecilere Teknolojinin Türkiye’deki eğitim üzerine nasıl etkilerinin olduğu, eğitimde ki temel kavramlar (öğrenme- öğretim) üzerine etkileri ve okul sınırlarının dışında 7/24/365 bilgiye erişim konusunda ki görüşleri sorulmuştur.

Bu senaryo eğitime teknoloji tabanlı farklı kaynaklardan ulaşılmasını sağlamaktan çok eğitimi her türlü kaynakla desteklemeyi amaçlar. Bu senaryoda amaç teknolojinin aktif olarak kullanılmasının ötesinde eğitimin belli standartlar çerçevesinde öğrenenin de ihtiyaç ve ilgisine cevap veren bir araç olarak nasıl kullanılabilceğinin tartışılmasıdır. Kişiselleştirilmiş eğitimden bahsederken bu kavram “bireyselleştirilmiş eğitim” anlamında kullanılmamaktadır. Kişilerin kendi ilgi ve yetenekleri ile belli standartlara ulaşması amaçlanmaktadır.

Tablo 2

Senaryo 2: Kişiselleştirilmiş Eğitim

Eğitim Ortamına Karşı Tutum, Beklentiler ve Destek (Politik, Toplumsal)	<p>Sadece bilgi ve iletişim teknolojilerinin öğrenme ortamına adaptasyonunu içermez. Aynı zamanda eğitimin daha ulaşılabilir ve belli standartlar çerçevesinde öğrencinin ihtiyacına yönelik olarak yapılandırılmasını amaçlar.</p> <p>Normal okul ortamından faydalanamayan (ev okulu, fiziksel engelli) veya farklı öğrenen (engelli, ana dili farklı vs.) öğrencilerin teknoloji desteği ile hazırlanmış farklı platformlar ile eğitimlerinin desteklenmesi.</p> <p>İş yaşamındaki sertifikasyon ve nitelik talebinin artmasına rağmen, gelir düşüklüğü okulu bırakma oranlarında da artışa yol açmaktadır. Bununla mücadele etmek için daha fazla çevrimiçi öğrenme ortamı sağlanması.</p> <p>Eğitim ortamı öğrenenin her türlü farklılığını göz önüne alır (çok kültürlü, özel eğitime muhtaç, üstün yetenekli vb.)</p>
--	--

**Eğitim Ortamının
Amaçları
ve Fonksiyonları**

Eğitim standartları belirlenirken içerik öğrencinin kendisinin şekillendirmesi için esnek bırakılacak (en az 1 yabancı dil öğrenme hedefi öğrencinin ilgi ve ihtiyacına göre belirlenecek yabancı dil ile sınırlanacak).

Teknolojinin kullanımı sadece bilginin depolandığı bir anlamla sınırlı kalmayacak. Bilgi kaynakları ile etkileşim ve daha ileriye gitme olanakları sağlayacak.

Eğitim programları, öğrenci gelişimi göz önüne alınarak hedeflerin belirlenmesi. Yeniden belirlenmesi ve belirlene hedeflere ulaşıp ulaşılmadığının değerlendirilmesinden oluşur.

Eğitim sadece okul ortamı ile sınırlı kalmayacak, mobil araçların ve internetin kullanımı ile farklı kurumların eğitimlerine eşlik edilebilmesi.

**Eğitim ortamının
Organizasyonu
ve Yapısı**

Eğitim ortamı 7/ 24/ 365 erişilebilir bir konumda olacak.

Online eğitim, uzaktan eğitim vb. Uygulamalar ile eğitim herkese açık bir hale gelecek.

Kablosuz ağlar, mobil araçlar eğitimin ulaşılabilirliği konusunda yüksek öneme sahiptir. Bu sayede okulun sınırları açılacak ve öğrenenler öğretenlere daha kolay ulaşabilecekler. Bunun yanında birçok kaynağa aynı anda ulaşabilecekleri için daha çeşitli ve farklı kaynaklardan bilgi edinme şansına sahip olabilecekler.

Tüm eğitim ortamları öğrenenlerin erişimine açık olacak ve öğrenenler hangi bilgiyi nereden alacaklarına/ hangi bilgi için hangi eğitimciyi seçeceklerine kendileri karar verecekler.

Hızlandırılmış eğitim uygulamaları, sınıf atlama, ileri ders alma gibi uygulamalar önem

---

---

kazanacak.

Çevrimiçi öğretim, uzaktan eğitim, e-öğrenme gibi kavramlar önem kazanacak. Bunun yanında, tamamen çevrimiçi veya uzaktan eğitim uygulamalarından çok K-8 için harmanlanmış öğrenme ortamları hazırlanması artacak.

**Jeopolitik Boyutları
(Ulusal ve Uluslararası)**

Her ne kadar uluslararası standartlar önemli olsa da eğitim ortamlarındaki farklılıklar yüzünden bugünden farklı standartlar belirlemek gerekecektir.

Üçüncü senaryo da üzerinde durulan husus eğitimdeki farklılıklara cevap veren okul ortamlarının nasıl olacağını tartışmasını içerir. Günümüzde okulların toplumsallaşma işlevinin ön planda olduğunu kabul edersek, bu duruma yönelik okullarda “tek tip insan yetiştirme” eleştirileri getiriliyor. Bu tatminsizliği gidermek, öğrencilerin ilgi ve yeteneklerine göre farklılaştırılmış bir eğitimin verildiği bir okul sizce nasıl olur? Sorusu katılımcılara sorulmuştur. Sonuçta bu senaryoda ki okul ortamının öğrencinin ihtiyaç, ilgi ve tutumlarına göre şekilleneceği esnek bir okul yapısı oluşturulacak ve standartlaşmış hedeflere ulaşmak değil her öğrencinin kendi hızında ve yeteneğinde ilerleyebileceği bir ortam yaratmak ana hedef olacaktır. Bu senaryo okulu, bir olgunlaşma, kendini tanıma ve gerçekleştirme süreci haline getirecek bir kurum düzeyine getirmektir. Yenilik ve yaratıcılığın en üst düzeyde kullanılacağı, sadece bilinen doğruların tekrarlandığı değil öğrencilerin yanlış yapmasına da izin verilen bir öğrenme ortamı yaratmak amaçlanır.

Tablo 3

Senaryo 3: Farklaştırılmış Eğitim Modeli

Okula karşı tutum, Beklentiler ve Destek (politik, toplumsal)	<p>Okulların tek tip insan yetiştirmesine karşı olan tutum ve değerlerin ön plana alındığı bir eğitim modelidir.</p> <p>Bireysel farklılıklara değer verme ve bu bireysel farklılıklara ile öğrencinin kendi özgün ürünlerini üretmesine fırsat verecek okulların oluşmasını amaçlar.</p> <p>Özgün okulların ortaya çıkması için fırsat verilmesine ihtiyaç vardır. Öğrenenlerin çeşitli talepleri doğrultusunda yeni dersler açılabilir.</p>
Okulun Amaçları Ve Fonksiyonları	<p>Ozgun okullar, belli disiplinlerin (sosyal veya fen bilimleri) eğitimi için, yerel ihtiyaçların karşılanması için açılabilir. Yada alternatif okullar (Waldorf, Sudbury, Summerhill vs.) gibi öğrenci merkezli eğitimin desteklenmesini amaçlayabilir.</p> <p>Okulların öğrencileri her yönü ile tanıyıp onların potansiyellerini ortaya koymalarına uygun ortamların sağlanması için gerekli düzenlemelerin yapılması.</p> <p>Eğitimsel rehberliğin tüm öğrenciler için aktifleştirilmesi ve eğitim sürecinin dikkatlice izlenmesi gerekir.</p> <p>Her öğrencinin profilinin çıkartılıp eğitim programının içerik, süreç ve ürünlerin farklılaştırılmasını içerir.</p> <p>Öğrenci ihtiyaç, ilgi ve tutumlarına göre yönlendirmeleri sağlayacak bir okul ortamı (Özel sınıflar, kaynak oda, zenginleştirme grupları, bireysel projeler).</p>

	<p>Süreç değerlendirmesi (Formative evaluation) arttırılarak sonucu değerlendirmek değil süreç içinde öğrencinin gelişimini sağlamak.</p> <p>Eğitim programı çerçevesinin bireysel öğrenme planı hazırlanmasında kullanılması.</p> <p>Okulların sadece bilgiyi al ve git yaklaşımından çıkartılarak; hafta sonu programları, kulüpler, yaz okulları gibi uygulamalarla daha aktif hale getirilmesi.</p>
Okulun Organizasyonu Ve yapısı	<p>Eğitim sisteminin içinde farklılık (diversity), esneklik (flexibility) ve seçim (choice) kavramları desteklenmeli.</p> <p>Süreç değerlendirmesi (formative assessment) yöntemlerinin etkisinin artması. Öğrenci kayıtları ve öz değerlendirmeler de eğitimin içinde önem kazanması.</p> <p>Esnek ve öğrencinin kendi seçimlerini yapabildiği bir okul yapısı.</p> <p>Öğrenci ihtiyacını belirleme ve her öğrenciyi kendi kapasitesinin en üstüne çıkarmak için yapılacak her tur uygulama.</p> <p>Okul seviyeleri arasındaki keskin ayrımın yumuşatılması gerektirir. Farklı yas. Seviye ve yetenek gruplarındaki çocukların bir araya gelebileceği grupların oluşturulacağı yapıların kurulması.</p>
Geo-politik Boyutları (Ulusal ve uluslararası)	<p>Ulusal düzeyde hazırlana eğitim programlarının sadece bir program çerçevesi haline getirilmesi ve okullara kendi öğrenci ihtiyaçlarına cevap veren programlar oluşturulmasına salık verilmesi.</p> <p>Eğitim çıktılarını değerlendirilmesi için yeni akreditasyon ve değerlendirme prosedürlerinin belirlenmesi.</p>

Dördüncü ve son senaryoda okulların bireyselleştirilmiş ve 7/24/365 şekilde organize olabileceği bir yapının nasıl olacağı tartışılmıştır. Günümüzde tarım toplumunun ihtiyaçlarını karşılamak için organize edilmiş saat ve takvim düzenine uyma zorunluluğu teknolojinin de desteği ile ortadan kalkmıştır. Gerekli altyapı sağlandığında öğrenenler 7/24/365 bilgiye erişebilirler. Günümüz okullarını göz önüne aldığımızda zorunlu eğitim altında okul bir hizmet sağlar (eğitim-öğretim) ve öğrencilerde bu hizmeti zorunlu eğitim altında alırlar. Okulların ve öğrencilerin zorunluluğun olmadığı bir sistem yapılmasında öğrencilerin öğrenme hakkında kendilerinin karar verdikleri ve okulların öğrencilerin bu kararlarına yanıt verebilmesinin mümkün olduğu bir sistemi düşünerek nasıl bir okul modeli önerirdiniz? Sorusu katılımcılara sorulmuş ve alınan cevaplar ile olası bir senaryo üretilmiştir. Bu senaryoda öğrenenler arasında ki farklılığın merkeze alındığı ve herkes için ulaşılması gereken standartların belirlenmediği ve öğrenenin kendi sorumluluğunu alabileceğine inanılan bir organizasyon öngörülmüştür. Bu yapıdaki bir organizasyon yüksek derecede ebeveyn katılımı, toplum desteği ve güvenine sahip bir ortamda oluşturulacaktır. Bu yapı tipik bir okuldan çok araştırma becerilerinin ön plana çıktığı bir bilgi merkezi yapısını temsil eder. Öğrenenler yaş ve sınıf seviyelerine ayrılmadan, danışmanlarla görüşerek kendi ilgi ve ihtiyaçlarına göre hazırlayacakları programlar ile öğrenme ortamına katılacaklardır. Bu katılım yaş seviyesinden çok ilgi ve önbilgi seviyesine göre düzenlenen grup veya bireysel çalışmalarla yapılacaktır. Sınıf seviyeleri olmadığı için eğitim basamakları arasında geçiş ve sınıf tekrarı söz konusu olmayan tamamen açık bir sistem olacaktır. Öğrenenlerin kurum dışından da 7/24 eğitim kaynaklarına ulaşabilmeleri için gerekli bilgi sistemi kurulacaktır.

Tablo 4

Senaryo 4: Öğrenme Merkezleri

Eğitim ortamına karşı tutum, Beklentiler ve Destek (politik, toplumsal)	<p>Tipik okul yapısının toplum post-endüstriyel toplumun ihtiyaçlarına cevap vermemesinden doğan yenilikçi bir öğrenme ortamı oluşturma isteği.</p> <p>Günümüz okullarını okul yapan öğelerin tekrar tartışılması ve okulun eğitim “veren” değil eğitim “istenen” organizasyon haline getirilmesi.</p> <p>Toplumdaki çok kültürlülükten insanın çok yönlülüğüne uzana geniş bir yelpazede farklılığı kabul ve destekleme.</p> <p>Bu yapıdaki bir organizasyon yüksek derecede ebeveyn katılımı, toplum desteği ve güvenine sahip bir ortamda oluşturulacaktır.</p> <p>Eğitimcilerin ve öğrenenlerin sınav merkezli, sıralamaya dayalı eğitim takıntısından doğan sıkıntılarının gidermek isteği ön plandadır.</p>
Eğitim ortamının Amaçları Ve Fonksiyonları	<p>Bireysel özelliklere ve farklılıklara cevap veren, öğrenci merkezli eğitim- öğrenme ortamları hazırlama.</p> <p>Öğrenen ve öğreten rollerinin yeniden tanımlanarak öğretenin rolünün bilgi transferinden çok bilgiye ulaşmada rehber olmaya doğru geçmesi.</p> <p>Eğitimin derinlemesine öğrenme ile karakterize olan bir yapı ile yeniden yapılandırılmasını içerir. Bu da yöntemsel olarak sorgulama tabanlı (inquiry based) ve yapılandırmacı (constructivist) yaklaşımların on plana çıkacağı anlamına gelir.</p>

Her öğrencinin eğitimin sonunda varacağı noktanın farklı olduğunu ve bu noktanın nerede biteceğini öğrencinin karar vermesine olanak veren öğrenme ortamı yapısı.

En üst düzeyde esneklik (enstitü, seviye, program seçiminde).

Eğitimin niceliksel değerlendirilmesi yerine nitel değerlendirme yöntemlerinin önem kazanması (otantik değerlendirme yöntemleri ve dijital portfolyolar).

**Eğitim ortamının
Organizasyonu
Ve yapısı**

Eğitim marketinde özel kuruluşların etkisinin artması. Öğrenme ortamına katkı yapabilecek her tür organizasyon ile işbirliği.

İş dünyasının ihtiyaçlarını ön plana alan yeni yeterlik alanlarını belirlenmesi.

Yaşam boyu eğitim kavramının esnek bir yapı ve kolay ulaşılabilirlik prensibi ile yeniden düzenlenmesini içerir.

Bireysel öğrenmeye destek veren ortamlar yaratma (Ev okulu, bireysel çalışma alanları, eğitim materyallerine sınırsız erişim).

**Geo-politik Boyutları
(Ulusal ve uluslararası)**

Devlet okullarının/ kurumlarının ve merkezi yönetimin etkisinin azaltılması. Görevlerinin hizmet sağlatıcı ve yürütücüden çok düzenleyici ve destekleyici pozisyona gelmesi.

Uluslararası düzenlemelerin ve global çalışan marketin, ulusal sınavlar ve geçişlerden daha etkili hale gelmesi.

Sınırların ortadan kalkması ve uluslararası akreditasyonların belirlenmesi.

Sonuç olarak, bu araştırma eğitimde bir yandan uluslararası bir standartlaşmanın olduğunu bir yandan da, eğitimcilerin geleceğin eğitiminin bireyselleştirilmiş modeller üzerine kurulacağını belirtmesi üzerine oluşabilecek senaryoların açıklanmasını içerir. Dünya Bankasının (2011) “2020 Eğitim Sektörü Stratejisi- Herkes için Öğrenme” raporları da göz önüne alındığında eğitimin ulusal ekonomik stratejilere entegre edilmesi ve ulusal sosyo-ekonomik ihtiyaçlara cevap veren bütüncül eğitim sistemlerinin geliştirilmesi yönünde ki beklentiler açıkça görülmektedir. Bu beklentileri geliştirmek içinde artık sadece eğitimin girdilerine (daha uzun/ yoğun öğretmen eğitimi, yeni eğitim programı, daha fazla eğitim materyali) yatırım yapmak değil, eğitim sisteminin içindeki, kurumsal değişimlere de destek olmak gerekmektedir (World Bank, 2011). Bu yeni strateji eğitim kurumlarındaki idari ve yönetsel düzenlemeleri, finansal konularda yapılacak yeni yapılanmaları içerir ve eğitim kurumlarından kasıt sadece organ eğitimdeki devlet okulları değildir. Eğitim kurumları, eğitim veren tüm yapıları kastetmektedir. Bu hali ile düşünüldüğünde, 2020 Eğitim Sektörü Stratejisi (World Bank, 2011) Senaryo 2 ve 4 için gerekli altyapının, politik desteğin oluşması için ortam hazırlamaktadır.

Referanslar

- Bentley T. & Miller, R. (2006) *Personalization: Getting the Questions Right*.
- George P. Shultz and Eric A. Hanushek, “ Education Is the Key to a Healthy Economy,” Wall Street Journal, April 30, 2012.
<https://www.sensepublishers.com/media/1436-personalisation-of-education-in-contexts.pdf>
- OECD (2006). Starterpack: The Futures Thinking In Action. *OECD Schooling for Tomorrow Series*. Paris: OECD.
- OECD (2010). *PISA 2009 Results: What Students Know and Can Do*. Paris: OECD.
- OECD Report, 2006. Starterpack: The Futures Thinking In Action. OECD Schooling for Tomorrow Series.
- OECD Report. (2001) *Schooling for tomorrow: What schools for the future?* Paris: OECD.
- OECD, (2010a). *Trends Shaping Education*. Paris: OECD.
- OECD, (2013). *Trends Shaping Education*. Paris: OECD.
- OECD, (2013a). *Education Policy Outlook: Turkey*. Paris: OECD.
- of America: Mc Graw Hill.
- Ogilvy, J. (2006) *Education in the information age: scenarios, equity and equality*. Think Scenarios Rethink Education. OECD Schooling for Tomorrow Series.
- Owings, W. A., Kaplan, L. S. & Pirim, Z., (2012) Education as an Investment in Turkey’s Human Capital: A Work in Progress. *Eurasian Journal of Business and Economics* 2012, 5 (10), 45-70.
- Paludan, (2006) OECD, Personalized Learning. Prospects for personalized learning, from now to 2025. In OECD (Ed.), Starterpack: The Futures Thinking In Action. OECD Schooling for Tomorrow Series. Paris: OECD.
- World Bank (2011) *The Education Sector Strategy 2020 “Learning for All”*

